

ОБЩЕСТВЕНИ ПОРЪЧКИ

ЧЕСТО ЗАДАВАНИ ВЪПРОСИ - КЪМ 2 юни 2022.

1. Каква е целта на настоящите Въпроси и отговори?

Последна актуализация: 12 май 2022

Приетите санкции срещу Русия са без аналог, имат обширни последици и влизат в сила незабавно. Настоящите „Въпроси и отговори“ целят да оказат съдействие на европейските възложители при прилагане на санкциите като разяснят тяхната логика и дадат препоръки за прилагането им. Независимо от това, предложените отговори сами по себе си не са правно обвързващи и не заместват приложимите нормативни разпоредби.

2. Какъв е обхватът на санкциите?

Последна актуализация: 12 май 2022

Санкциите обхващат неприключените и бъдещите процедури за обществени поръчки, както и възложените договори за обществени поръчки и концесии.

Те са приложими спрямо повечето договори за обществени поръчки, обхванати от европейските директиви (Директива 2014/23/ЕС¹; 2014/24/ЕС²; 2014/25/ЕС³; 2009/81/ЕО⁴) и спрямо голяма част от договорите, изключени от обхвата им.

3. Кога влизат в сила санкциите?

Последна актуализация: 12 май 2022

Санкциите са в сила от 9 април 2022г. От този момент не трябва да бъдат сключвани нови договори, обхванати от забраната, и започва преходен период за прекратяване на действащите договори, попадащи под забраната (с изкл. на договорите за възлища, обхванати от забраната, които трябва да се прекратят незабавно, в случай, че не е разрешено прилагане на изключението в съответствие с чл. 5к, пар. 2, б. „е“ от Регламента за налагане на санкциите).

4. Кога трябва да се прекратят договорите, попадащи в обхвата на санкциите?

Последна актуализация: 12 май 2022

Договорите, които са в процес на изпълнение трябва да бъдат прекратени до 10 октомври 2022г. Изключение се допуска само в специалните случаи, след получаване на съответното разрешение, съгласно параграф 2 от член 5к.

---

¹ [Директива 2014/23/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 февруари 2014 година за възлагане на договори за концесия](#)

² [Директива 2014/24/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 февруари 2014 година за обществените поръчки и за отмяна на Директива 2004/18/ЕО](#)

³ [Директива 2014/25/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 февруари 2014 година относно възлагането на поръчки от възложители, извършващи дейност в секторите на водоснабдяването, енергетиката, транспорта и пощенските услуги и за отмяна на Директива 2004/17/ЕО](#)

⁴ [Директива 2009/81/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 година относно координирането на процедурите за възлагане на някои поръчки за строителство, доставки и услуги от възлагащи органи или възложители в областта на отбраната и сигурността и за изменение на директиви 2004/17/ЕО и 2004/18/ЕО](#)

Като алтернатива на прекратяването, изпълнението на договорите може да се спре, както е обяснено в отговора на въпрос 28.

5. Кои договори се забраняват от санкциите?

Последна актуализация: 12 май 2022

Санкциите забраняват договори с:

- Руски граждани, компании, образувания или органи, установени в Русия, както и компании и образувания, притежавани над 50% пряко или непряко от лица, които подават оферта или изпълняват договор от тяхно име;
- Всяко лице, независимо от неговата националност или място на установяване, което изпълнява или възнамерява да изпълни договор, използвайки руски или притежавани от руски лица като подизпълнители, доставчици или като капацитет на трети лица за над 10 на сто от стойността на договора.

Вж. б. „а“ – „в“ от чл. 5к, пар. 1 от [Регламента за санкциите](#) за точната формулировка.

6. Кои обществени поръчки, попадащи в изключенията на Директивите, са обхванати от санкциите?

Последна актуализация: 12 май 2022

В допълнение към приложното поле на директивите, санкциите обхващат също и обществените поръчки за:

- концесии, възложени на възложители въз основа на изключително(и) право(а);
- концесии, възложени на титуляри на изключителни права;
- концесии за въздушен и пътнически транспорт;
- концесии, изпълнявани извън ЕС;
- водни концесии;
- концесии, възложени на свързани предприятия и на съвместни предприятия;
- концесии, свързани със сделки с недвижими имоти;
- радио- и аудио-визуални продукции и излъчвания, електронни съобщителни услуги;
- арбитражни, помирителни и правни услуги;
- финансови инструменти, заеми и някои услуги на централни банки;
- някои услуги за гражданска защита, предоставяни от НПО-та;
- политически кампании;
- лотарии;
- услуги за пътнически превоз;
- покупки, свързани с класифицирана информация, поради основен интерес на националната сигурност на държавата, договори за разузнавателни дейности;
- покупки, предназначени за препродажба от възложители, извършващи дейност във водоснабдяването, енергетиката, транспорта и пощенските услуги;
- договори, възложени на свързани предприятия и съвместни предприятия от възложители, извършващи дейност във водоснабдяването, енергетиката, транспорта и пощенските услуги;
- пощенските финансови, филателни, логистични услуги и услуги чрез електронни средства;
- междуправителствените поръчки и концесии за националната отбрана и сигурност;
- поръчки и концесии за отбрана и сигурност, свързани с програми за сътрудничество;
- поръчки и концесии за отбрана за военни сили, разположени извън ЕС;
- поръчки за научноизследователска и развойна дейност в областта на отбраната и сигурността.

Вижте списъка на разпоредбите относно изключенията от Директивите в член 5к, параграф 1 от Регламента за санкциите⁵ за точната формулировка.

7. Кои поръчки не са обхванати от санкциите?

Последна актуализация: 12 май 2022

Обществените поръчки, които не са обхванати от санкциите са:

- поръчки, които са извън приложното поле на Директивите и не са изрично включени в санкциите (виж примерен списък на изрично включените поръчки в горния въпрос);
- всички поръчки под праговете на Директивите.

В допълнение, компетентните национални органи могат да разрешат сключването или продължаване изпълнението на договори, свързани с:

- продължаване на проекти за ядрена енергия, радиоизотопни прекурсори за медицинско приложение, радиационно наблюдение и сътрудничество в използването на ядрената енергия за граждански цели;
- международно сътрудничество в космически програми;
- строго необходими стоки и услуги, които не могат да бъдат закупени в достатъчни количества от другаде;
- функционирането на дипломатически представителства;
- природен газ и петрол, включително рафинирани петролни продукти, както и титан, алуминий, мед, никел, паладий, желязна руда и въглища до 10 август 2022.

Виж член 5к, параграфи 1 и 2 от Регламента за санкциите за точната формулировка.

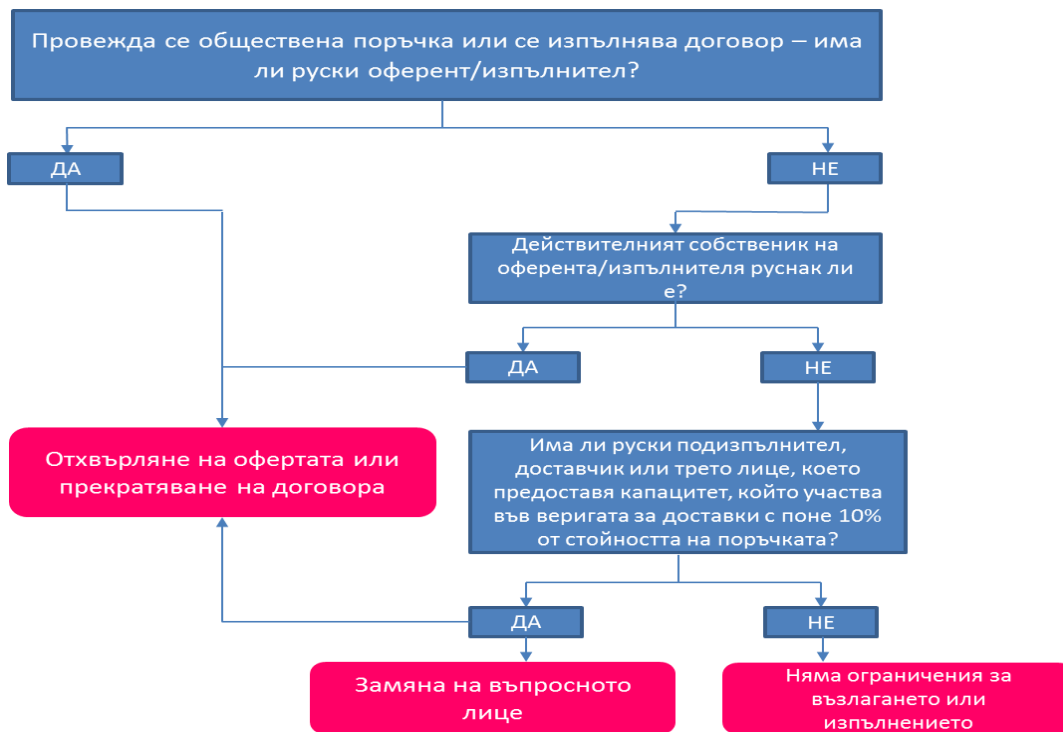
8. Каква е общата логика на санкциите при обществените поръчки?

Последна актуализация: 12 май 2022

Като цяло логиката на санкциите за обществени поръчки е:

---

⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX:02014R0833-20220413>

9. Санкциите при обществените поръчки отнасят ли се за определени сектори?

Последна актуализация: 12 май 2022

Не, принципно санкциите обхващат всички сектори, обхванати от Директивите и допълнителните области, посочени във въпрос 5. Други специфични области, изключени от европейското законодателство за обществените поръчки също не са включени в обхвата на санкциите.

10. Кои възложители са задължени да прилагат санкциите?

Последна актуализация: 12 май 2022

Всички възложители от европейските държави членки са обвързани от санкциите.

11. Какво трябва да направят възложителите с договорите, които са в процес на изпълнение?

Последна актуализация: 12 май 2022

Договорите в процес на изпълнение, обхванати от санкциите, не могат да се изпълняват повече. Следователно, те трябва да бъдат прекратени. В тази връзка:

- Всички възложители трябва да проверят дали са сключили обществена поръчка над европейските прагове за обществени поръчки;
- За тези договори възложителите трябва:
  - Да проверят за наличие на руско участие по смисъла на член 5к, параграф 1;
  - Да проверят дали договорът с руско участие по принцип е обхванат от санкциите (вероятно е);
- За да се гарантира, че няма руско участие в договора, възложителят може да поиска декларация от изпълнителя със следния текст:

Декларирам, че няма руско участие в договора на дружеството, което представлявам, надвишаващо ограниченията, поставени в чл. 5к от Регламент на Съвета (ЕС) № 833/2014 от 31 юли 2014 година относно ограничителни мерки с оглед на действията на Русия, дестабилизиращи положението в Украйна, изменен с Регламент на Съвета (ЕС) № 2022/578 от 8 април 2022. В частност декларирам, че:

(а) изпълнителят, когото представлявам (и никое от дружествата, които са членове на нашия консорциум) не е с руска националност или физическо или юридическо лице, образувание или орган учреден в Русия;

(б) изпълнителят, когото представлявам (и никое от дружествата, които са членове на нашия консорциум) не е юридическо лице, образувание или орган, повече от 50% от чиито права на собственост са директно или индиректно притежавани от субект по точка (а) от настоящия параграф;

(в) нито аз, нито дружеството, което представлявам е физическо или юридическо лице, образувание или орган, което действа от името или под ръководството на лице, посочено по-горе в точки (а) и (б);

(г) няма участие, което надвишава 10% от стойността на поръчката на подизпълнител, доставчик или субект, на чиито капацитет разчита дружеството, което представлявам, както е посочено в точки от (а) до (в).

- При съмнение, възложителят трябва да изиска допълнителна информация, разяснения или документи.

12. Какво трябва да направят възложителите относно бъдещи договори?

Последна актуализация: 12 май 2022

Силно се препоръчва на всички възложители да изискват декларация като горната в документацията на поръчката.

Също така, те биха могли, ако преценят за необходимо, да поискат от оферентите подробна информация или документи за техния действителен собственик (вкл. на всички членове на обединението, в случай на обединение), както и на всички подизпълнители, доставчици и субекти, на чийто капацитет ще се разчита. Посочената по-горе информация, може да се изиска и на по-късен етап, като с оглед принципа за равнопоставеност на оферентите се предостави достатъчно време за реакция. При основателни съмнения относно получената информация възложителите може също да искат допълнителна информация.

13. Когато поради настоящите санкции се прекрати договор, може ли да се възложи нов чрез процедура на договаряне без обявление?

Последна актуализация: 12 май 2022 г

Текущите договори може да се изпълняват до 10 октомври 2022 г. Дотогава възложителите би трябвало да са в състояние да възложат нова поръчка, която да замени старата, ако е необходимо.

Може да възникнат конкретни ситуации, при които това да не е възможно, напр. при поръчки, които изискват особено дълъг период за подготовка и провеждане на процедура за възлагане.

Всяко възлагане на поръчка въз основа на процедура на договаряне без обявление трябва да бъде индивидуално обосновано.

Прекратяването на договор поради санкциите може да се счита за непредвидимо събитие. Трябва, обаче, да се установи дали е необходим нов договор и дали сключването му е много спешно.

Това не се предполага, тъй като предвид наличието на преходен период за прекратяване на договори, не може по презумпция да се приеме, че е налице изключителна спешност.

Затова в повечето случаи възлагането на нов договор в рамките на преходния период би следвало да е възможно чрез използване на нормална, или ускорена процедура.

За подробности относно процедурите при извънредни ситуации, може да се направи справка в [Съобщението на Комисията относно прилагането на нормативната уредба за обществените поръчки в извънредната ситуация, породена от кризата с COVID-19, както и с кризата в областта на убежището](#).

14. Как трябва да постъпи публичен купувач, който е сключил забранен договор след влизане в сила на санкциите?

Последна актуализация: 12 май 2022 г

Независимо от това, че преди всичко такъв договор не е трябвало да се сключва, той е валиден до прекратяването му или до обявяването му за недействителен със съдебно решение. Следователно, когато договорът е сключен неправилно, той следва да се прекрати възможно най-скоро.

Трябва да се отбележи, че формално това представлява нарушение на Регламента за санкциите и подлежи на наказание.

15. Може ли възложителите все още да купува руска енергия или газ?

Последна актуализация: 12 май 2022 г

Да, все още е възможно закупуването им от Русия, независимо че в някои случаи може да е необходимо разрешение от компетентните национални органи.

Покупки на енергия и гориво за производство на енергия от лица, които доставят газ, топлинна енергия и електричество на обществото не попадат в обхвата на санкциите (изключенията по Директива 2014/25/ЕС, в член 23, буква „б“, които не са включени в Регламента за санкциите).

Покупката на газ също като цяло представлява изключение от приложното поле на Регламента, което се допуска след предоставяне на разрешение (член 5к, параграф 2, буква „д“). Както е обяснено в отговора на въпрос 9, всички възложители трябва да преценят дали техните договори са обект на санкции. По този начин, ако възложител, който купува газ за себе си, открие или научи от своя изпълнител, че газът идва от руски субекти (включително подизпълнители или доставчици), трябва да поиска разрешение от компетентния национален орган за поддържане на условията на съответния договор след 10 октомври 2022 г. (националните компетентни органи са посочени в приложение I към Регламент 833/2014).

16. Поотделно или кумулативно се прилага ограничението от 10% за руски подизпълнители, доставчици или трети лица, на чийто капацитет се разчита?

Последна актуализация: 12 май 2022 г

Прилага се индивидуално за всеки подизпълнител, доставчик или лице, чийто капацитет се използва. Ако засегнатите лица са повече от едно, стойността на тяхното участие трябва да достигне 10 % в поне един от случаите, за да са приложими санкциите.

17. Ограничението от 10% за руски подизпълнители и доставчици само по отношение на преките такива ли се прилага или така също и по отношение на цялата верига за доставки?

Последна актуализация: 12 май 2022 г

Термините „подизпълнители“ и „доставчици“ включват цялата верига за доставки, а не само преките доставчици. По тази причина договорите са засегнати, дори когато 10% от руските подизпълнители или доставки се предоставят чрез посредници.

18. Как се прилага ограничението от 10% за руски подизпълнители и доставчици, когато подизпълнителят или доставчикът се притежава само частично от субект, обхванат от санкции?

Последна актуализация: 12 май 2022 г

Когато подизпълнител, който изпълнява над 10% от стойността на договора, е собственост повече от 50% на руско образувание или на руски гражданин, той попада в обхвата на санкциите .

19. Под подизпълнители, доставчици или трети лица, на чийто капацитет се разчита, разбират ли се само тези, за които възложителят има информация?

Последна актуализация: 12 май 2022 г

Не, това означава всички лица, участващи в изпълнението на повече от 10% от стойността на договора.

20. Какво се има предвид под подизпълнители, доставчици или субекти, на чийто капацитет се разчита? Ами ако тези субекти в крайна сметка изобщо не изпълнят договора?

Последна актуализация: 12 май 2022 г

Тези понятия обхващат всички субекти, които изпълняват част от договора, т.е. предоставят услуги, строителство или някакъв вид доставки. Те обхващат и всеки субект, посочен в предложението на участника в процедурата, дори ако в крайна сметка този субект на практика не участва в изпълнението на нито една част от договора, а се разчита на неговия капацитет само за съответствие на критериите за подбор.

21. Може ли да се заменят подизпълнители, доставчици или субекти, на чийто капацитет се разчита?

Последна актуализация: 12 май 2022 г

Да, възложител, който получи оферта или има сключен договор, включващ санкционирано руско участие, трябва в съответствие с принципа на недискриминация и равно третиране да изиска от участника или изпълнителя замяна на засегнатия субект при спазване на член 63, параграф 2 и член 71, параграф 6, буква б) от Директива 2014/24/ЕС, член 79, параграфи 1 и 2 и член 88, параграф 6, буква „б“ от Директива 2014/25/ЕС, член 42, параграф 4, буква „б“ от Директива 2014/23/ЕС, и по аналогия да предложи възможност за замяна в случаите по Директива 2009/81/ЕО. Замяна, предложена от участник или изпълнител, следва да бъде приета от възложителя, ако предложеният нов подизпълнител, доставчик или субект, на чийто капацитет се разчита не подлежи на отстраняване (включително съгласно настоящите санкции) и след замяната критериите за подбор остават изпълнени от участника или изпълнителя.

В случай, че изпълнителят или участникът не предложи замяна, или когато предложената замяна е неприемлива с оглед принципите на недискриминация и равно третиране, участникът следва да бъде отстранен или договорът - прекратен.

22. Може ли член на обединение да бъде заменен?

Последна актуализация: 12 май 2022 г

Не, всички членове на обединение, група физически или юридически лица или публични образувания, когато те съвместно подават оферта и носят солидарна отговорност за изпълнението на договора, съставляват заедно един икономически оператор и следователно не могат да бъдат заменени.

23. Въпросът за руската собственост само непосредствения собственик ли засяга или и крайния действителен собственик?

Последна актуализация: 12 май 2022 г

Санкциите изключват всяка руска собственост над 50% до крайния действителен собственик. Ако руското участие е частично, делът трябва да се изчисли и обобщи, когато е необходимо, дори ако частичната собственост произтича от различни нива на собственост.

По този начин, ако участник в процедурата е собственост 30% на руски гражданин и 70% от компания от ЕС, която е 40% собственост на руско юридическо лице, участникът в процедурата е 58% собственост на лице обхванато от санкциите лица и следва да бъде изключен.

24. Как се установява пропорцията на националността на собственика, когато става въпрос за компании, чиито акции се търгуват на стоковите пазари?

Последна актуализация: 12 май 2022 г

Всяка компания, участваща в процедура за възлагане на обществена поръчка или договор, независимо дали акциите ѝ се търгуват на стоковия пазар или не, е длъжна да предостави подробна информация за своите собственици, до степента, която е необходима, за да се установи, че не е руска собственост над забранения лимит.

25. Изискването на информация за собствеността съответства ли на правилата за защита на лични данни?

Последна актуализация: 12 май 2022 г.

Информацията за собствеността е необходима за прилагане на Регламентите за санкции. Следователно, съгласно член 6 от ОРОЗД (GDPR) възложителите са упълномощени да я изискват. Независимо от това, всички правила относно защитата на личните данни (ОРОЗД) на общо осъществяване са приложими. По този начин информацията ще бъде защитена, няма да се споделя извън целта, за която е получена, и ще се унищожават, когато не е необходима повече.

26. Могат ли изключените участници да предявят претенция за нарушаване на принципа на прозрачност?

Последна актуализация: 12 май 2022 г.

Не. Регламентът за санкциите е пряко и незабавно приложим от влизането му в сила и фактът, че това изключване не е посочено в документацията на поръчка или че не се съдържа в приложимата Директива за обществени поръчки е без значение.

27. Може ли да се възлагат договори, които попадат в обхвата на санкциите, ако изпълнението им ще приключи преди 10 октомври 2022 г.?

Последна актуализация: 12 май 2022 г.

Не. Договорите, обхванати от санкциите, не могат да се възлагат, дори ако изпълнението им ще приключи преди 10 октомври 2022 г.

28. Може ли договор да бъде само спрян, а не прекратен?

Последна актуализация: 12 май 2022 г.

Регламентът за санкциите забранява изпълнението на договора. Следователно договор може да бъде прекратяван или спиран за неопределено време или безусловно, в съответствие с националното законодателство.

29. Трябва ли компании, засегнати от санкциите да бъдат изключени от Динамични системи за покупки?

Последна актуализация: 12 май 2022 г.

Тъй като Динамичната система за покупки не е договор, участието на засегнатите от санкциите субекти следва да се счита за замразено и не трябва да им се изпращат покани.

30. Какво означава действие от името или по указание на обхванати от санкциите субекти?

Последна актуализация: 12 май 2022 г.

Това е въпрос на фактическа преценка, която купувачът трябва да направи. Комисията е предоставила насоки как да се оценява това в своето становище от 17 октомври 2019 г. достъпно [тук](#):

„При липса на определение и/или критерии, които могат да се използват за оценка дали дадено образувание е действало от името или по указание на засегнат от санкциите субект, следва да бъдат взети предвид всички относими обстоятелства, за да се установи действителната ситуация. Такива могат да бъдат например: конкретната форма на собственост или отношения на контрол, включително и като връзки между физически лица; естеството и целта на сделката, в съответствие с посочените бизнес задължения на притежавания или контролиран субект; предишни случаи, когато е действал от името или по указание на засегнатия субект; разкриване, направено от трети страни и/или фактически доказателства, които сочат че указанията са дадени от субект, засегнат от санкциите.“

31. Как се изчисляват 50% собственост в случай на обединения?

Последна актуализация: 12 май 2022 г.

Изчислява се индивидуално, като се прилага поотделно за всеки член на обединението. Никой от тях не може да бъде над 50% руска собственост.

32. Санкциите забраняват ли договори с руски компании или с руски собственици, които са собственост на неруски компания или физическо лице?

Последна актуализация: 12 май 2022 г.

Забраната се прилага по отношение на всички компании, установени в Русия, независимо от това чия собственост са, както и по отношение на компании, на които над 50% от капитала е пряко или косвено собственост на руски граждани или дружества, установени в Русия. Без значение е дали тези компании са собственост на компания, която не е установена в Русия или са собственост на руска фирма или граждани.

33. Попадат ли договорите с прогнозна стойност под европейските прагове в обхвана на санкциите?

Последна актуализация: 12 май 2022 г.

Не, договори с прогнозно стойност под европейските прагове не попадат в обхвата на санкциите. Независимо от това, договорите не следва да се разделят изкуствено на части. В случай, че договор е изкуствено разделен с цел избягване на прага, той трябва да се разглежда като един договор и като такъв ще попадне под санкциите.

34. Решенията, свързани със санкциите, подлежат ли на обжалване както други решения, касаещи обществените поръчки?

Последна актуализация: 12 май 2022 г.

Да, решенията на възложителите, свързани с Регламента за санкциите, подлежат на обжалване както всяко друго решение, взето по отношение на договори, попадащи в обхвата на директивите 2014/23/ЕС, 2014/24/ЕС, 2014/25/ЕС и 2009/81/ЕО. По този начин участник, който има или е имал интерес да му бъде възложен конкретен договор, и е претърпял или би могъл да претърпи вреда в резултат от решение на възложителя, за което се твърди, че противоречи на Регламента за санкциите, може да депозира жалба пред първоинстанционния орган по обжалване в областта на обществените поръчки.

Решенията за прекратяване на сключен договоар за обществена поръчка въз основа на Регламента за санкциите подлежат на обжалване въз основа на националното законодателство, както за всеки друг аспект от изпълнението на договори за обществени поръчки. Същевременно, съгласно Член 11 от Регламента за санкциите не може да се претендира обезщетение за причинени вреди в резултат от прекратяването им.

35. Може ли да се търси отговорност на възложителя за прекратяване на сключени договори с участието на санкционирани страни? Какво е правното основание за изключване на искове за причинени вреди?

Последна актуализация: 12 май 2022 г.

Исковете за причинени вреди са изключени от член 11 от Регламента за санкциите („клауза без претенции“). Съгласно тази клауза страните по договорите, свързани с Русия и тези, които действат от тяхно име, не могат да получат обезщетение за вреди, произтичащи от изпълнението на задълженията по Регламента за санкциите.

36. [НОВО] Изключена ли е компания, създадена в Германия с управляващ директор с руска националност, който е постоянно пребиваващ в Германия, от участие в процедури или от изпълнението на договори над праговата стойност?

Последна актуализация: 23 май 2022 г.

Не, не е изключена въз основа на Регламента за санкциите, тъй като договорът е подписан с компанията, която е установена в Германия, а не с нейния управляващ директор